

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SUPT ÎNGRIJIREA D-LOR :

D-r Constantin Bucșan, D-r Onisifor Ghibu și Gheorghe Popp

CUPRINSUL :

C. Bucșan . . .	Cum moare Austria..
Eugeniu Revent .	Spre Carpați (poezie)
O. G.	Cazul Foerster
Un român	Centenarul lui C. A. Rosetti
„Tribuna“	Ațiunea pentru prizonierii din Siberia
Dr. G. Opran .	Ungurii în România

CRONICI :

Morții din Galați.—Intrunirea Federației Unioniste.—Moaartea lui Gârghei Artur.—Arhiva Dobrogei.—Sufletul nemților : Dintr'o poezie de Wolfgang Ostwald locot. în Bat. I. Landsturm... Leipzig. Din altă poezie (de Dr. M. von Derbarten).—Câmpul libertății.—Din Cronica războiului : Dintr'o cuvântare a Președintelui Republicii Franceze.—Vești din Bucovina.—Pământ pentru unguri.—Scriitorii români și scriitorii sârbi.—„Gazeta.“—Studenții germani și războiul.—Cele două pături ale Românilor.—Politica tradițională.—A înviat Moldovan Gergely și Flexici.—Cărți și reviste primite la redacție.—Pentru abonații «Tribunei».

REDACȚIA :
Str. Grațioasă, 13
BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA :
SOC. AN. „RAMURI“
Strada Liceului No. 5
CRAIOVA

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

CUM MOARE AUSTRIA...

De vreo două luni apare la Viena o foarte curioasă revistă politică: *Austria Nouă*. Revista e pusă sub conducerea câtorva aristocrați cu mari legături politice, cari se unesc pentru a înfățișa lumii marginea unei împărății austriace... renăscute. Articolul prim e scris de însuș prințul Alois Lichtenștein, urmașul lui Lueger în șefia partidului creștin-social. În acest articol e vorba de — viitorul Austriei. De prezentul ei nu face să se mai vorbească, întrucât el e, pur și simplu, glorios. Prințul Lichtenstein deplânge rățăcirea acelor cari au început să creadă în prăbușirea Austriei. Cele câteva înfrângeri dela începutul războiului se datoriau unor cauze neînsemnate, trecătoare. Prostia Europei a văzut în aceste înfrângeri manifestările fierești ale unei boli serioase, de moarte. În realitate, Austria nu suferă decât de un simplu — guturai... Odată ce a isbutit să suprimе microbii guturaiului, Austria s-a recules și a trecut de atunci printr'o serie neîntreruptă de învingeri. Războiul se va termina, deci, cu „sporirea imperiului reîntinerit al Habsburgilor“. Băgați bine de seamă: nu atât Austro-Ungaria, cît imperiul, decât domeniul Habsburgilor—și încă reîntinerit...

Așa serie prințul Lichtenstein, și să nu credeți că acesta-i cuvântul unui boer izolat, naiv și glumeț.

După ruperea frontului rusesc, în Galiția, și după distrugerea Serbiei, chiar și în România au pornit să se formeze legende despre puterea de rezistență a Austriei. Retragerea Rușilor din Polonia a fost considerată ca preludiul victoriei definitive pentru Puterile Centrale. Câteva duzini de gazetari români—foarte desinteresăți, desigur—s-au travestit repede în generali și în admiratori ai genialității arihiducilor austriaci, și ce mai chiote, ce mai cântece de mărire la adresa... puternicei Austriei, biruitoare

prin alții. Retrași în colțul nostru de umilință, nici noi nu mai știam bine dacă în adevăr armatele lui Mackensen, ori oștile viteazului Bogdan-Pitești sau înfundat în mlaștinile dela Pripeț...

Fierește, cu atât mai mare trebuia să fie entuziasmul în Austro-Ungaria. Deodată, s-au rostogolit toate pietrele de moară de pe sufletul bărbaților politici din monarhie. Rusia, înfrântă, Serbia desființată, România izolată, — tot atâtea victorii reale, pe care nimeni nu le visase în Austria. Că aceste victorii nu aveau nici un amestec cu vitejia comandanților austro-ungari, cine ar fi stat să mai judece? Contele Tisza și-a rotit privirea împrejurul împărăției și n-a mai zărit nicăiri armate inamice (Italienii erau ascunși după culmile Alpiilor). Prin urmare, trebuia să fie adevărat, că Austria însăși a triumfat asupra dușmanilor săi...

Obişnuți până aci cu neconținute înfrângerii, cârmuitorii dela Pesta și dela Viena au împrumutat proporții de epopee primelor biruințe. O situație provizorie ei și-au închisuit-o definitivă. De-acum Austria nu va avea să se mai teamă de nimeni și de nimic. Ea va renaște, va înflori și va deveni atotputernică. O Austrie unitară, — condusă de o Ungarie unitară...

Până la un loc ne pare explicabilă această iluzie. Moartea își permite uneori astfel de ironii crude cu vic-timele sale; înainte de a ne smulge pentru totdeauna, ea ne mai aruncă o ultimă rază de viață. Mângăiată de acelaș joc al morții, Austria însăși a putut să creadă, că, trecând pela Lemberg și pe la Dalievo, ea a suferit în realitate de un simplu—guturai...

Și atunci s-a văzut un spectacol unic în istorie. Muribundul furios a început să-și devasteze casa pentru a distruge, până la unul, microbii guturaiului, care era să-i sape groapa. Pentru toate înfrângerile, umilirile, mizeriile și neputințele împărăției habsburgice, popoarele ei erau de vină. Românii, Sârbii, Slovacii, Rutenii, cari nu doriau să se facă Unguri, Italienii, Cehii, Slovenii, cari nu înțelegeau să devie, austriaci, — aceștia aveau să ispășească toate suferințele trecute ale bătrânei împărății. S-au stabilit în grabă un plus de tribunale marșiale la Cluj, la Sighetin, la Banialuca, la Triest, la Praga, și în o jumătate

de an nu s-a mai sfârșit șirul preoților, cărturarilor și al tuturor categoriilor de trădători ferecați în lanțuri. Într'un timp de liniște relativă, în care celelalte imperii se pregăteau cu o înfrigurare crescândă pentru lupta hotărâtoare Austria, amăgită de iluzia unei biruințe, îndeplinea o operă de salubritate publică: ea confiscă ziare, stropia attele cu otravă, pregătea colonizări, judeca și spânzura. Iată, în mijlocul Europei moderne un stat care, ca un al doilea Cronos, își mănâncă cetățenii, pentru a se însănătoși și a înflori din nou...

Iar când, după o jumătate de an de muncă încordată, opera curățirii s-a terminat, patrioții s-au adunat la Pesta și la Diena ca să jubileze. Și în mijlocul unei bucurii generale, contele Tisza a declarat, că toate noroadele din țara lui s-au împăcat cu ideea statului unitar ungar, deci nu mai există o chestiune de naționalitate în Ungaria. În acelaș timp, Prințul Lichtenstein, la Diena, considera „ideea națională necesară și binevoitoare... După secole de frământări și lupte naționale, un veritabil prinț austriac descopere în sfârșit mai multe națiuni în imperiul Habsburgilor, pe când contele Tisza nu mai vede în Ungaria decât unguri. Brutalitatea unguriască și fățarnicia austriacă s-au întâlnit pentru o ultimă îmbrățișare frățească...

Și atunci a nimerit generalul Brussiloff cu armatele lui vijelioase.

Strategii noștri au rămas surprinși de succesele ofensivei rusești. Ei vorbiau până aci de un front austriac inexpugnabil. Ei uitau însă, că acest front era apărat tot de cehii d-rului Kramarz, judecați la moarte pentru credințele lui și ale lor, de rutenii sleiți de foame, de Sârbi ai căror frași erau târași sub spânzurătoare la Banialuca, de Românii părintelui Greceanu care de-un an își așteptă osânda într'o chilie umedă și neagră a penitenciarului din Cluj. Ei mai uitau, că acești soldași se află sub comanda unor oameni, cari nu sînt cetățenii liberi și entuziaștii ai unui stat așezat pe o temelie de dreptate, ci servitorii umili ai bătrânului împărat, care nici el nu mai știe unde s-a început și unde va sfârși bătrâna lui împărăție, fericita Austrie.

Deocamdată armatele lui se retrag, și Austria spânzură...

SPRE CARPAȚI

Popor martir, ce scorf'amară
 Ți-au hărăzit dușmanii răi!
 Pe toate-plaiurile lumii
 Azi sângeră copiii tăi
 Și mor cu ochii duși în zare,
 Cu gândul la părinți și frați.
 De jalea lor pustiul plânge
 Și vântul geme în Carpați.

Povestea vieții tale triste
 Nu-i limbă azi s'o poată spune,
 Nici vitejia fără samăn
 Ce ți-a rămas din vremi străbune.
 Popor martir de mii de veacuri
 Pământul l'ai stropit cu sânge
 Și codrii verzi îngân și astăzi
 Durerea doinii care plânge.

Feciorii tăi, răsleți pe lume,
 Au încăput sub jug străin;
 Popor martir, auzi ce jale-i
 În temnițe la Seghedin?
 Și peste Molna 'n Bucovina,
 Grădina noastr'a tuturor,
 Cum fâlfâie stindardul morții,
 Nefericit și trist popor!

Ne bate iar urgia lumii;
 Ce griji, ce lacrimi, ce nevoi!
 Și nicăiri nu se arată
 Un semn de viață pentru noi.
 Săriți eroi, o altă soartă
 Să făurim și pentru frați;
 Nu piere astfel neamul nostru...
 Români, cu toții spre Carpați!

Eugeniu Revent

CENTENARUL LUI C. A. ROSETTI

Guvernul român, care a refuzat să ia inițiativa pentru sărbătorirea de către țara întreagă a lui Gheorghe Lazăr, a crezut că e dator să comemoreze în cadrul partidului liberal pe C. A. Rosetti, cu prilejul împlinirii a 100 de ani dela nașterea lui. În consecință clubul liberal din București a dat ordin ca cluburile liberale din toate județele țării să trimeată delegați și câte o cunună care să fie depusă pe statuia de pe Bulevard, iar revista Cercului de studii a partidului național-liberal din capitală a publicat o scriere comemorativă de vreo 400 de pagini. Delegații din țara întreagă aduși cu tren gratuit și cu diurne au sosit în Dumineca din 4 Iunie a. c., cununile comandate toate la București, s'au depus și ele frumos pe statuia jubilentă, discursurile oficiale ale personalităților liberale s'au rostit în fața tribunei improvizate — și serbarea centenară s'a consumat.

Am văzut și noi serbarea și am plecat îndurerăți dela ea, căci nu vedeam acolo decât un partid politic, care voia să-și facă sie-și un merit din serbare. Nu era o serbare a țării, nu a neamului, o serbare — numai fracțiuni politice interesate și aceasta ne-a durut, fiindcă noi nu suntem cătuși de puțin obișnuiți cu astfel de concepții unilaterale și nepatriotice în ceea ce îi privește pe oamenii mari ai generațiilor trecute, pe cari îi socotim aparținând neamului întreg, iar nu unui singur partid.

Ce-a păstrat din cunoștințele lui Rosetti partidul care se crede singurul moștenitor al lui? În Transilvania există și astăzi „Gazeta Transilvaniei“, înființată de G. Barițiu la 1837. Urmașii intru ideal ai acestuia și-au cheltuit întreaga viață și avere pentru menținerea și sporirea moștenirii lui. Dar „Românul“ din București înființat la 1857, a fost înmormântat de către deținătorii moștenirii lui Rosetti. Ambițioșii de mai târziu, în loc să continue un ziar cu tradiții, au voit să-și menajeze mai bine interesele și ambițiile proprii, lăsându-l să moară, și înființând în locul lui un alt ziar, apoi altul și iarăși altul. „Românul“ reînviat acum doi ani a dispărut din nou, oare la pretenșii urmași ai lui Rosetti nu există un respect sincer pentru munca și memoria lui. Fie care se

iubește prea mult pe sine, decât să poată continua munca începută de altul.

Atunci ce sinceritate mai comporta serbarea comemorativă a *ziaristului* Rosetti?

Sau poate că a fost comemorat *ministrul* Rosetti? Dar acesta a murit sărac, ba chiar plin de datorii. Unde s'a mai pomenit dela Rosetti încoace, vre-un ministru român atât de nedibaciu? Unde mai găsești astăzi un ministru român care să nu fie măcar un simplu mare proprietar, dacă nu chiar multi milionar?

Atunci, cu ce ne-am ales din comemorarea lui Rosetti, afară bineînțeles de cheltuelile de câte-va zeci de mii de lei, și de plimbările la București ale delegaților din provincie, cari au profitat de această serbare spre a-și mai aranja în capitală câte-o afacere? A devenit cineva mai bun, mai uman, mai patriot prin această serbare? A străbătut în viața publică vre-o idee mare de a lui Rosetti; s'a înmulțit cu vre-una faptele mari spre binele țării?

*

Și totuși, dacă conducătorii acestei țări, indiferent de partide și cluburi politice, ar fi vrut să aibă deasupra acestei serbări un rost în adevăr național, i-ar fi putut da. În acest caz, serbarea ar fi trebuit să fie nu o paradă, ci un examen de conștiință, din care toți români s'ar fi ales cu ceva. Un cercetător obiectiv ar fi trebuit să arate toate relele pe cari le-a semnalat Rosetti în lunga lui carieră de ziarist, iar conducătorii țării, în loc de discursuri umflate, la statuia de pe Bulevard, ar fi trebuit să se întrebe: ce au făcut ei pentru reducerea acelor rele cari ating viața țării și a neamului și ce cred că trebuie să facă de aci încolo în sensul acesta?

„Românii nu au nici o educație politică“. Așa scrie la 1861 Rosetti către Mecini și către P. Bataillard. Dacă aceia cari azi îl sărbătoresc, ar fi sinceri, ar trebui să se fi întrebat: am făcut noi ceva ca răul semnalat acum o jumătate de veac de către Rosetti să dispară? Și dacă ei ar fi patrioți adevărați, ar fi trebuit să recunoască că aproape tot ce s'a făcut în acest răstimp în direcția educației politice a Românilor a fost îngrozitor de rău. Și concluzia pe care ar fi trebuit să o tragă ar fi fost aceea, de a face cel puțin de aici încolo o operă cinstită de educație politică națională.

„Dacă Românii din Principate — zice tot atunci Rosetti — și-ar îndeplini menirea lor și dacă din altă parte ar purcede la înaintarea țării lor cu ajutorul moral al Franței și al Italiei, ar putea atunci cu ușurință să silească pe Unguri să părăsească ideea lor asiatică și formând atunci o adevărată confederație a Dunării, să facă ca Austria să cază în câte-va zile. România, legând astfel Franța cu Orientul, și întinzându-i mâna peste Italia, ar contribui prin aceasta să constituie acea formidabilă putere a rasei latine, care cu Spania și Portugalia unite, ar putea învinge panslavismul și pangermanismul“.

Cine dintre cei cari îl sărbătoreau eri pe Rosetti, mai e atât de naiv ca să se gândească la această moștenire a lui?

Și poate că, mai mult decât toate discursurile adhoc, ar fi putut mișca pe oamenii grăbiți și ahtiați de astăzi, aceste cuvinte pe cari unul dintre filoromâni amintiți i le-au adresat lui Rosetti ca răspuns la scrisoarea de mai sus:“.

Inainte de toate națiunea noastră are nevoie de a se transforma și de a deveni de indivizi cu cultul activ și practic al libertății și că, pentru aceasta, trebuie ca voi să ajungeți a fi un popor moral și religios, un popor creștin în sensul larg, superior și pozitiv al cuvântului“. Cred că lucrul cel mai sigur ar fi să se lucreze la regenerație pe căile încete, cari conduc la lucruri mari, adică să facă fiecare în sfera sa mai mult sau mai puțin mărginită, silențe pentru instrucțiunea și emanciparea morală și religioasă a indivizilor și a grupelor asupra cărora poate lucra“.

Dacă serbarea centenară a lui Rosetti ar fi fost altfel înțeleasă, de cum au înțeles-o cei care au organizat-o, — dacă ea ar fi fost, cum am zis, un fel de examen de conștiință, în loc să fie o paradă care voia să scoată ochii lumii, ea ar fi putut avea rezultate fericite, demne și de memoria sărbătoritului, și de aceia cari se consideră de deținători morali ai moștenirii lui.

Dar așa a fost — să ni se permită a fi sinceri — cu o paradă goală mai mult.

Un Român

„CAZUL FOERSTER”

Înjurul numelui pedagogului Foerster dela universitatea din München s'a făcut în ziarele nemțești din săptămâna trecută un zgomot pe cât de neobișnuit, pe atât de caracteristic pentru spiritul german de astăzi.

Iată adică în ce constă „casul”. Foerster a publicat în Ianuarie a. c. un articol politic în revista „Friedensworte” din Zürich despre „Bismark, imperiul german și chemarea lui”. În acest articol F. pleacă dela ideile cam date ale lui Constantin Frantz, pe care Richard Wagner îl considera de adevăratul filozof politic german. Foerster susține ca și Frantz că politica lui Bismark a fost fundamental greșită. Marele cancelar rupând cu tradiția veche a germaniei, în loc să o fi înviat și să o fi continuat. Imperiul german modern ar fi trebuit să fie o continuare a imperiului roman-german, care nu era o instituție națională, ci supranațională. În evul mediu Germania fusese chiagul pentru unitatea socială a întregii activități. Ea a unit într'un mănunchiu și într'o simțire națiunile germanice, slave romanice și maghiare. Numai ca corp federativ a fost în stare Germania să joace secole de arândul rolul de purtătoare de probleme supranaționale. Constituția ei era un model pentru libera încheere politică a grupelor de popoare independente. Prin reforma religioasă vechea idee și-a pierdut condițiile ei de existență. Cu toate acestea, vechea idee ar fi trebuit urmărită mai departe chiar și când ea n'ar mai fi fost în stare să se afirme în acele condițiuni impunătoare. În sec. XIX ideea federativă s'a ivit din nou între națiunile care se dezvoltaseră timp îndelungat deosebit unele de altele. În deosebi Prusia și Austria se ținu-scră intenționat într'un particularism pronunțat. Față cu această stare de lucruri, cea mai înaltă problemă politică a Germaniei ar fi fost de a se ridica prin orizonturi nouă, deasupra acestui particularism, și de a restitui Germania în vechiul sens federativ. În locul acesteia am avut însă o Prusie centralizatoare, care, în realitate nu însemna altceva decât biruința unei grupe mai puternice asupra

tuturor celorlalte grupe. Și fiindcă această unitate, făcută prin sânge și foc,—a fost ceva de ordin mai mult mecanic, spiritul particularist a trecut pur și simplu în viața partidelor și în luptele de interes ale noului imperiu. Întărită prin spiritul dictatorial și despotic al lui Bismark, această tendință a dat naștere la stări care i-au umplut de desperare, chiar în pragul războiului, pe foarte mulți germani sinceri.

E că ceea ce s'a neglijat până acum, încheie Foerster trebuie încercat acum, oricât de grele ar fi împrejurările actuale.

Aceasta e esența pedagogului Foerster care a stârnit o mare nemulțumire în unele cercuri din Germania. Insuși facultatea de litere din München a dat publicității un comunicat prin care l-a desonorat ca pe un trădător de patrie, care în vremuri grele ca cele de acum, n'are altceva mai bun de făcut de cât să publice în țări neutrale articole contrare ideilor conducătoare curente.

Dar Foerster nu s'a lăsat terorizat. Într'un răspuns răspicat, în *Berliner Tageblatt* dela 14 Iunie, el arată că datoria fiecărui patriot adevărat este în zilele acestea, aceea de a vorbi din inimă, și din cea mai adâncă convingere, oricât de neplăcut ar fi așa ceva pentru unii sau alții. Căci numai adevărul curat poate folosi. La lumina grozavelor evenimente de astăzi, oamenii cu răspundere trebuie să învețe a-și da seama obiectiv despre starea lucrurilor. Multe păreri de astăzi vor trebui să se schimbe fundamental. Germania trebuie să o înțeleagă aceasta mai înainte de oricine. Ziarul *Frankfurter Zeitung* dela 16 Iunie, recunoscând justetea punctului de vedere exprimat în acest răspuns al lui Foerster, crede totuși că poate, că ar fi fost mai bine ca el să nu fi publicat în astfel de vremuri articole de acestea, menite a aduce servicii numai dușmanilor germaniei.

Noi avem impresia că un om de un așa superior caracter și de o așa puternică cinste și voință ca Foerster nu putea scrie în împrejurările actuale altfel de cum a scris. Scrisul lui, deși german, în vremuri ca acestea poate fi socotit ca supra-german. Și ca atare, trebuie să mărturisim că ne e relativ, simpatic.

o. g.

UNGURII IN ROMÂNIA

România n'are o statistică a populațiunei ei pe naționalități. Din cauza aceasta nu se știe, decât cu o oarecare aproximație, câți locuitori de naționalitate străină cuprinde între hotarele ei. Așa d. e. nimeni nu poate preciza câți greci sunt în țară, câți Bulgari, câți Unguri, câți Nemți ș. a. m. d., ceea ce, din punctul de vedere al vieții noastre naționale nu e numai o simplă lacună, ci o adevărată primejdie. Căci toate aceste nații au în România cu mult mai mulți reprezentanți, decât ar fi firesc, și toate aceste elemente reprezintă pentru noi adevărate pericole naționale.

În ce-i privește pe Germani a arătat-o aceasta nu de mult d-l *Dr. M. Bibiri Sturia* într'un foarte bogat studiu, care însă ni se pare nu și-a făcut efectul asupra opiniei publice, așa cum ar fi trebuit (*Germania în România*). Dacă cineva și-ar lua în mod serios sarcina de a arăta primejdia ungurească, bulgărească și grecească în România, s'ar vedea, că oricât de „național“ stat s'ar părea România, în realitate pe mai multe terene de cea mai mare importanță, puterea o dețin alții decât fiii ei.

Iată d. e. Ungurii. Nu vrem să vorbim, bine înțeles despre Ciangății din Moldova, așezați acolo de sute de ani, ci de Ungurii emigrați în deceniile din urmă prin orașele României, unde îmbrățișează ocupațiuni dintre cele mai rentabile, care le permit să se întoarcă după câțiva ani iarăși în Ungaria, ducând cu sine o mare parte a bogăției țării. Acești Unguri, al căror număr se ridică la cel puțin 60.000, fără să aducă României un serviciu real pe care ea printr'o mai bună organizare a muncii, nu și l'ar putea aduce singură, sărăcesc an de an cu milioane peste milioane de lei țara, îmbogățind-o în schimb pe a lor, în care se întorc. Pretutindeni acești Unguri sunt muncitori, strângători, și trădesc într'o solidaritate națională, pe care, din punctul lor de vedere trebuie să o lăudăm. O dovadă despre felul lor de a se comporta aici în țară sunt bisericile și școlile ungurești de prin diferitele orașe ale țării.

Nu știu dacă ministerul de culte și instrucție român cunoaște cum trebuie starea acestor așezăminte și dacă el e condus, cât le privește, de vre-un principiu sănătos, — în tot cazul, pentru un observator obiectiv, starea acestor instituții ungurești din țara Românească e o dovadă despre o dureroasă slăbiciune a României. Căci d. ex. câtă vreme cei vre-o 70.000 de Germani din Budapesta n'au nici o singură școală germană, Ungurii din Capitala României își sporesc aproape an de an numărul școlilor lor, nesupărați de nimeni. Iată, în adevăr, câteva date despre școlile ungurești, culesse din Calendarul ungarilor din România pe 1915 (*Româniai magyarok nagy Répes Naptára*, tipărit la Budapesta). În anul 1914 școlile ungurești catolice au fost cercetate de 1839 elevi (cu 216 mai mulți ca în 1913). Aceste școli sunt susținute de societatea Sf. Ladislau din Budapesta. În cursul anului 1914 numărul lor s'a sporit cu două școli mari și frumoase: una în București (str. Cuza-Vodă) și a doua în Braila.

Aceasta din urmă are pe lângă cele șase clase primare și un curs profesional pentru fete, deschis la 1914.

Tot în acel an s'a înființat pe lângă școala de fete din București un *Cămin* pe seama absolventelor școalelor ungurești, care cămin are peste 100 de membre. În fiecare lună acestea țin câte o ședință, în care se citește disertații, se recitează poezii, se cântă, se face teatru ș. a.

Afară de aceasta s'a constituit și *Congregatia Sfintei Margareta* pe seama elevelor și a absolventelor de școală, iar pe seama părinților acestora s'a constituit „*Reuniunea populară catolică din București*“. La Brăila s'a constituit de asemenea „*Reuniunea de cultură Sf. Ladislau*“ iar la Târgoviște „*Societatea Jokei*“. Toate aceste acte de încheiere socială și culturală s'au făcut în legătură cu școala și cu biserica. În legătură cu școala de băieți din București s'a deschis la 1914 și un curs industrial. Toți ucenicii unguri de pe la meserii au fost obligați să urmeze cursurile acestei școli industriale, al cărei examen de fine de an a fost o adevărată sărbătoare națională pentru Ungurii din Capitala României.

În ce privește școlile ungurești reformate, acestea au fost opt la număr și anume 5 în Buceurești (2 grădini de copii, o școală de băieți și una de fete, și o școală profesională de fete) una în Brăila, una în Pitești și una în Ploești, care au fost cercetate de 543 elevi.

Școlile Ungurești de ambele confesiuni au fost cercetate deci de 2382 elevi, un număr care, comparat cu stările din alte părți, e aproape fabulos. De ex. fostul comitat al Zerandului din Transilvania, cu ure-o 60.000 de locuitori români, dintre cei 7325 de copii obligați a cerceta școala, abia 2425 de înși erau înscriși la 1913 în școală, grație șicanelor nenumărate ale administrației ungurești. Si e cel puțin caracteristic, că epoca de înflorire a școlilor ungurești din România coincide cu epoca de decădere a școlilor românești din Transilvania dela 1907 încoace, deși cele dintâi sunt susținute de societatea Sf. Ladislau din Budapesta, iar cele din urmă de însăși Românii din Transilvania. Banii ungurești fac deci să prospereze în România școlile unui popor dușman, care dincolo, în pământul nostru, strămoșesc nu ne permite să ne cultivăm nici pe banii noștrii, necum să ne îngăduie vre-o subvenție din România.

În punctul acesta, trebuie s'o spunem cu durere, România e de o neglijență criminală, care ne rănește inimile de câte ori ne vine în minte. Avem impresia că conducătorii de astăzi ai țării n'au nici un fel de înțelegere pentru această problemă de importanță covârșitoare. Altfel, cum s'ar putea explica d. e. împrejurarea, că inspectorul școlilor ungurești din țară nu știe nici un cuvânt unguresc și că nu cunoaște câtuși de puțin nici mentalitatea ungurească, nici viața ungurească, nici scopurile politice ungurești? Acest inspector e un simplu institutor, care a trebuit răsplătit cu această slujbă pentru serviciile lui aduse politicii de partid. Afară de regretatul Haret, nici un ministru de instrucție român nu și-a dat seama de primejdia școlilor străine, dar urmașii lui s'au grăbit să arunce îndată după moartea lui moștenirea în camera de vechituri. *Haret* seria, într'adevar, la 1907 următoarele cuvinte, cărorora astăzi le corespunde o realitate și mai grozavă de

cât atunci: Noi „continuăm a fi de cea mai culpabilă indiferență în ce privește acțiunea școlii față de elementul străin, precum și de acțiunea școlii străine la noi. În această privință noi am fost totdeauna de o nepăsare și de o ușurință cari, îmi închipnesc că, pentru străini, trebuie să fie un continuu subiect de mirare“. Școlile străine din România „s'au bucurat totdeauna de cea mai largă toleranță, în sensul că niciodată nu se interesa nimeni să știe ce să face și ce se vorbește în acele școli... Situațiunea acestor școli este ceva de neînțeles nu numai într'un stat liber european, dar chiar dacă ar fi vorba de cine știe ce țară din extremul orient“ (Haret: *școala naționalistă*, 1907).

Din nenorocire, aceste constatări ale lui Haret au rămas numai simple vorbe, de cari urmașii lui nu s'au crezut obligați să fie cont: România e și azi de aceeași criminală neglijență în ce privește chestiunea școlilor supușilor străini. Aceștia, nefiind supraveghiați de nimeni din punctul de vedere al intereselor noastre naționale, se întind din an în an, ocupând tot mai mult teren în detrimentul nostru. Un caz tipic în această privință e d. e. școala ungurească din Brăila. Până acum vre-o 10 ani exista o școală româno-catolică (nu romano catolică), pe care o cercetau elevii germani și unguri. Învățământul li se predă în limba română. Pe la 1905 Ungurii, sfătuiți și ajutați de conaționalii lor din Budapesta, s'au rupt de coreligionarii lor și și-au făcut o școală proprie ungurească, care astăzi are pe lângă cele șase clase primare, și o grădiniță de copii cu vre-o 60 elevi și un curs profesional pentru fete, vre-o 300 elevi la olaltă. În același timp Germanii și-au făcut și ei o școală în limba lor așa că, în locul unei școli românești, grație vigilenței politice naționale a guvernelor românești ne-am pomenit cu două școli străine. Ba ce e și mai mult, în școlile ungurești se găsesc și copii români din Transilvania. În No. 9 al „Tribunei“ din 1915 s'a semnalat un astfel de caz la școala reformată din Brăila. Dar astfel de cazuri sunt cu grămada. În școala din str. Sf. Voevozi, de lângă Academia Română din București scriitorul acestor rânduri a întâlnit în anul trecut mai

mulți copii români din Transilvania, printre cari pe Virgil Crețu din Mercheeșă și pe o fetiță Mircea din Cața. De sigur că e și inconștiența părinților la mijloc, dar, oare ministerul de instrucție român, care tolerează astfel de stări nu comite și el un act de trădare națională, prin neglijența lui incalificabilă?

Și să nu se creadă că școlile ungurești sunt simple școli de limbă ungurească; nu, ele sunt școli de politică imperialistă ungurească; ele se simt reprezentante ale tendinței lor de expansiune ungaro-germană. Nu trece an în care aceste școli să nu fie cercetate de emisari unguri, cari petrec luni de zile printre conașionalii lor de aici. Astfel d. e. la 1914 a petrecut aici canonicul *Dr. Francisc Robitsek* casierul „societății Sf. Ladislau” din Budapesta, care a cercetat toate școlile catolice, dându-le ajutoare și îndrumări. După întoarcerea lui acasă, ajungând președintele acelei societăți, *Dr. Varady Arpad*, episcop la Dealocsa, *Robitsek* a scris despre el, un articol care e foarte important prin unele indiscreții pe care le cuprinde. Iată printre altele ce se zice în acest articol. Ungurii din România mărturisese cu recunoștință că societatea a oferit școlilor ungurești din București, Brăila, Craiova, Galați, Giurgiu, Ploești și Târgoviște o serie întreagă de avantajii atât de mari, în cât. mii și mii de comune ungurești din Ungaria le-ar putea invidia cu tot dreptul. În București, d. e., sunt întregi corpuri de case la dispoziția copiilor unguri, în cari se adăpostesc două grădini de copii, școli primare și civile, o școală profesională, o școală de băieți cu 6 clase, o școală mixtă și o școală pentru ucenicii de meserii. Numai în București, singur, funcționează 15 învățători. În anii 1903—1904 școlile ungurești erau cercetate de 349 elevi. Numărul acestora a crescut până la 1913—14 la 1839!... Meritul acestei dezvoltări îmbucurătoare—zice *Robitsek*—e al episcopului *Varady Arpad* care a urmărit cu cea mai devotată atențiune școlile din România. „Pentru aceasta—continuă *Robitsek*—fiecare Ungur adevărat e dator să i se închine și să zică din tot sufletul ca Dumnezeuul Ungurilor să-l bine cuvinte, să-l că-

lăuzească și să-l fie în fruntea acelor instituții, pentru înflorirea cărora a lucrat și până acum cu atâta devotament, iubire și rezultat!"

Și așa grație unui episcop ungar școlile ungurești din România a ajuns să-și încincească în timp de 10 ani populația, fiind înzestrate mult mai bine decât însăși școlile din Ungaria!!

Despre felul cum se comportă emisarii unguri veniți în România avem o mărturisire prețioasă chiar din partea regretatului Haret. Acești emisari își termină de acum călătoriile cu vizitarea ceangăilor. Satele cu locuitori străini din Moldova zice H. sunt vizitate destul de des de un personaj politic străin, care umblă din loc în loc, primit și ajutat de autoritățile comunale, face inspecții, ține întruniri și discursuri în cari încâlzește zelul sătenilor noștri pentru un ideal național altul decât cel românesc. Dar în mod regulat autoritățile centrale nu află de aceste vizite, decât peste două sau trei luni, după ce vizitatorul a trecut înapoi granița. În orice caz, nu am cunoștință de vre-un primar (sau notar, care să fi fost pedepsit precum merita, pentru chipul cum își făcuse datoria în asemenea împrejurări.

De sigur că o astfel de slăbicieune din partea noastră îi poate numai încuraja pe Unguri. Astfel nu-i mirare că inspectorul școlilor ungurești, din România, prelatul *Cuczka*, se duce în fiecare an la Budapesta, unde petrece săptămâni întregi consfătuindu-se cu cei dela Sf. Ladislau asupra noilor mijloace de luptă a Ungurilor din România, și întoreându-se totdeauna cu sacul plin, pe care-l revarsă asupra conaționalilor săi de aici.

Din calendarul unguresc amintit ținem să mai relevăm articolul scris din prilejul morții episcopului reformat dela Cluj, *D-r Antal Gabor*. Se știe anume că protopopiatul reformat din România e supus jurisdicției episcopului din Cluj—câtă vreme, pe de altă parte protopopiatul greco-catolic român din România, în fruntea căruia stă d. *Dr. Ioan Bălan*, e supus jurisdicției arhiepiscopului româno-catolic din București!

Ei bine, din prilejul morții episcopului Antal, Ungurii din București își arată recunoștința lor nemărginită față de el, care a fost cel mai cald sprijinitor al lor. „Când, la 1904, a sosit timpul marelui avânt al acțiunii Ungurilor din România—ne spune articolul din chestiune.—Antal era gata, la post. El a fost *conducătorul* secțiunii reformate din România.

De sigur că pe lângă o astfel de muncă neadormită, sistematică și devotată a tuturor Ungurilor de aici și din țara lor, și pe lângă o totală siguranță din partea noastră, nu se putea ca ei să nu ia în ultimele două decenii, avântul pe care l-au luat, și care pentru noi e o primejdie reală. Nu e destul că Ungurii înăbușă elementul românesc în Ungaria, de un timp încoace ei au început să-l înăbușe și în România. Dacă acesta nu se va trezi încă în aceste momente, cari sunt cele mai critice, tare ne temem că nu se va mai trezi niciodată. „Liberalismul“ românesc, din care toți inconștienții își fac o fală, va fi un factor fatal în procesul de desagregare a vieții românești din Regatul României. Un popor care nu vrea să-și cunoască dușmanii, de teama de a nu trebui să se sperie de ei, face cea mai mioapă politică de struț, care-l va duce încetul cu încetul la robie.

Ungurii din România, conduși de factorii lor dela Budapesta și dela Cluj, și ocrotiți de „Dumnezeul Ungurilor“ pe care-l invoacă și în care cred, își fac aici datoria pe care orice popor o are față de sine însuși: de a se întări și de a se întinde. România le-a opus până acum exclusiv ignoranța sa suverană, ale cărei rezultate de până acum le vedem, și al cărei sfârșit îl prevedem cu groază.

Dr. G. Oprean

ACȚIUNEA PENTRU PRIZONIERII DIN SIBERIA

În sfârșit, după aproape doi ani de nepăsare vinovată s'au făcut primii pași în interesul prizonierilor români din Siberia. Câte lucruri nu s'ar fi putut face în acest lung interval! De atunci trebuia de mult să avem o organizație și un ziar special pentru prizonieri, apărând aici sau acolo la ei; trebuia să se obție sau măcar să se ceară mutarea și concentrarea prizonierilor români într'un ținut din sudul Rusiei; trebuia de mult să se trimeată apostoli de propagandă printre ei; trebuia de mult să se înființeze cursuri de analfabeți, să li-se trimeată cărți, biblioteci etc. într'un cuvânt un întreg și mare aparat de îngrijire și pregătire sufletească pentru frații noștri, îngropați în garnizoanele siberiene, o organizație națională bine chibzuită și bine condusă care să aibă în vedere toate eventualitățile viitorului.

Abia acum, după doi ani, putem înregistra cu o bucurie, cumpătată prin regretul neglijențelor, faptul că a început să se facă ceva. Se pare însă că și aici lucrurile nu se realizează în modul metodic și unitar care singur poate să ne făgăduiască un folos real. În loc de o singură acțiune bine-cumpănită se pare că avem două acțiuni aparte. Deoparte avem apelul Ligii culturale pentru a se contribui cu cărți și bani în interesul prizonierilor, de altă parte citim că d. Simeon Mândrescu profesor universitar a hotărât să trimeată doi refugiați în Rusia la Petrograd pentru înființarea unui birou al prizonierilor români. Mai întâi este de observat că ar fi

fost poate mai bine dacă d. profesor Mândrescu intra în contact direct cu comitetul Ligii culturale, al cărui membru este de altfel, spre a stabili în înțelegere cu el o acțiune *unitară*. Altfel riscăm să se creieze două organizații deosebite cari dacă nu vor fi ostile, se vor încurca una de alta.

Pentru contactul cu autoritățile rusești s'ar fi cerut deasemenea ca el să se facă prin vre-o persoană suspusă a cărei autoritate să garanteze succesul și repeticiunea de realizare a întreprinderii, toată simpatia noastră pentru cei doi ardeleni cari au primit sarcina de a înființa biroul prizonierilor la Petrograd. Intre ei se găsește și un fost prizonier român din Rusia care cunoaște întrucâtva și limba rusească și prin acest fapt are o vocațiune naturală pentru misiunea sa. Cum însă contactul cu autoritățile militare rusești ocupate cu alte probleme importante, va prezenta de sigur mari dificultăți, ar fi fost bine ca alături de ei să se trimeată și o persoană de înaltă situațiune care, prin autoritatea sa, să îndeplinească acest rol de ambasador al chestiunii prizonierilor români.

Poate că ținându-se seama și de aceste observații se va răuși a se ajunge la o acțiune unitară și la o soluțiune cât mai corespunzătoare în această mare și importantă problemă.

„Tribuna“.

CRONICA

Politice și Culturale

Moșii din Galați.—Intre muncitorii din Galați, adunați ca să demonstreze din cauza lipsei de alimente, și între armată s-a produs o regretabilă încăierare, din care ne-am ales cu 9 muncitori morți și cu mai mulți răniți. Cazul e cât se poate de dureros, dar vinovații nu trebuie căutați nici printre rândurile armatei, care și-a îndeplinit o datorie, și nici printre reprezentanții autorităților civile, cari nu s-au grăbit să liniștească spiritele agitate. Răspunderea cade asupra altor factori. Anume se înțelege de cine s-a dat ordin să se oprească manifestația muncitorilor câtă vreme această manifestație își păstra caracterul ei pașnic. Dacă cetățenilor nu li-se dă demnitate, să li-se îngăduie cel puțin să ceară... Pe de altă parte trebuia să se ia măsurile cuvenite demult ca să se curme definitiv munea de sobol a străinilor, cari în cazul de față a îndemnat pe muncitori să se împotrivească forței armate și cari caută pe toate căile și prin toate mijloacele să ne întoarcă gândul dela unicul scop pe care trebuie să-l urmărim azi cu toții. Auzim, că d-rul Racovski, autorul moral al turburării din Galați, ar fi fost arestat. Atât nu ajunge, trebuie să se dea o pildă strașnică, pentru ca să le treacă străinilor pofta de a se mai amesteca în treburile noastre. Credem, că în acest ceas decisiv, când se pune în joc soarta țării și a neamului românesc întreg, cei străini de sângele și de preocupările noastre, fie ei și cetățeni români—nu mai au ce căuta printre noi.

Intrunirile Federației Unioniste. — În cele două Dumineci din urmă Federația unionistă a ținut la București două întruniri foarte frecvente. Căldurile insuportabile nu au putut să reție pe cetățeni de a veni în mare număr să asculte pe oratori. Un deosebit efect au avut cuvântările părintelui Lucaci, ale d-lor Tache Ionescu, Gr. N. Filipescu, Oct. Goga, Nicu Xenopol și accentele de caldă convingere ale d-lui Delavrancea.

La sfârșitul întrunirii nu s'a mai citit și votat obișnuitele moțiuni și nici nu era nevoie de ele. Prezența numerosului public și discursurile spuneau în de-ajuns care este hotărârea țării; accia de a ne vedea intrând în acțiune împotriva vrășmașilor celor mai primejdieși pe care i-a avut neamul nostru vreodată, împotriva austro-germanilor osândiți la exterminare fatală prin acest imens război de uzură și de dezrobire. Dumineca următoare e o nouă întrunire la Dacia, va participa și numeroși delegați din provincie. Am remarcat cu durere lipsa d-lui Nicu Filipescu printre oratorii întrunirilor. D-sa este reținut de o indispoziție care îi urâm să fie cât mai repede învinsă de natura robustă a acestui suflet de român cinstit, curat și plin de grija neamului său.

Moartea lui Gârgei Artur.—Fostul comandant al armatelor ungurești în revoluția din 1848—49 a murit nu de mult în vârsta de 99 de ani la Budapesta. Longevitatea bătrânului general suspectat odinioară că s'a pregăt rusilor la Siria printr'un act de trădare, capătă în vremurile noastre o semnificație simbolică. Cine va fi oare al doilea Gârgei al istoriei ungurești care va preda rusilor într'o nouă capitulare ca la Siria, ultimele armate ale austro-maghiare.

Arhiva Dobrogei. — Compatriotul nostru, d. Const. Moisil, profesor secundar în București, a început să publice, sub auspiciile Casei școalelor, o revistă intitulată „Arhiva Dobrogei“. D. Moisil a trăit timp de 10 ani în Tulcea, ca profesor și apoi ca director al liceului de acolo. Încă pe când era în Tulcea se gândea să înființeze o societate pentru cercetarea și studierea Dobrogei, dar din anumite motive, gândul acesta a rămas nerealizat. Dar d-șa, plecat odată de acolo, n'a abandonat nimic din ce-l preocupase în acea direcție. Iată-l acum după o stăruință necurmată, isbutind să realizeze societatea proiectată, societatea și-a creat și un organ al ei, care se prezintă în condiții dintre cele mai serioase având o întindere de 160 pg. În curentul introductiv al Arhivei Dobrogei d. Moisil spune cu tot dreptul că „dintre toate popoarele culte, noi ne cunoaștem mai puțin pământul pe care îl locuim de veacuri... Cât de păgubitoare e această lipsă de cunoștințe pentru întreaga activitatea noastră, se vede mai ales astăzi, când ne pregătim pentru realizarea unității noastre politice“.

No. 1 al Arhivei cuprinde: Câteva considerațiuni etnografice asupra Dobrogei de C. Brătescu, profesor la Constanța; Despre așezările Bulgarilor de A. P. Arbore; Importanța strategică a Dobrogei de un pseudonim, despre delta Dunării de C. Petritopol, Deposedările în Dobrogea de un pseudonim, Folclor Dobrogean de C. Brătescu, Numismatica Dobrogei de C. Moisil și dări de seamă despre cărți în legătură cu Dobrogea.

Apariția Arhivei Dobrogei în aceste condiții serioase e un semn bun pentru studiul în care pare a fi intrat, cel puțin în parte, interesul României față de provincia românească transdanubiană, atât de ignorată, cu toată aparițiunea ei de patru decenii la România.

Li dorim din inimă prosperare.

Sufletul nemților: Dintr'o „poesie“ de Wolfgang Ostwald locotenent în Bat. I Landsturm... Leipzig:

*Mamă, tu știi, te iubesc nespus de mult,
Dar pe împărat și mai mult, mult mai mult!*

Dacă sentimentul acesta îl poate avea un om civilizat, atunci ne închinăm în fața superiorității germanilor.

Din altă „poesie“ (de D-r. M. von Derbarten):

*(Conducătorii de război germani)
„Studiară de peste patru-zeci de ani
Războaiele cari aveau să vină în Apus și Rsărit“*

La urmă face urât spre Anglia și încheie:

*„Atunci vom dicta noi pacea—
Ție și tuturor tovarășilor tăi,
Ca șerpii să și piară dinții și veninul
Și în adevăr să fie pace pe pământ“*

(Din „Das monistische Jahrhundert“)

(P. P. S.)

Câmpul libertății.—După adunarea dela Blaj, din ziua de 3 | 15 Mai 1848, câmpul unde se ținu această adunare fu numit *Câmpul Libertății*, și el se numește și astăzi tot așa.

După adunarea dela 15 Iunie 1848 a revoluționarilor români, de pe câmpul Filaretului de lângă București, se hotărî ca și în acest câmp să se numească în viitor *Câmpul libertății*. Din motive pe cari nu le cunoaștem, câmpul acesta se chiamă și astăzi câmpul Filaretului!

Din Cronica războiului: Dintr'o cuvântare a Președintelui Republicii Franceze.—„...Puterile centrale, chinuite de musturarea de a fi deslănțuit războiul, speriate de indignarea și ura pe care le-au trezit în lumea întreagă, încearcă azi să facă a se crede că aliații singuri sunt răspunzători pentru prelungirea ostilităților. Ironie pioasă, care nu amăgește pe nimeni. Nici direct, nici indirect, dușmanii noștri nu ni-au oferit pacea.

„Dar noi nu vrem ca ei să ni-o ofere: vrem să ni-o ceară; nu vrem să le primim condițiile: vrem să li le impunem; nu vrem o pace care ar lăsa pe Germania imperială liberă să reînceapă războiul și care ar atârna deasupra Europei o veșnică amenințare; vrem o pace care să găsească în dreptul restabilit garanții serioase, de echilibru și stabilitate.

„Atâta vreme cât această pace nu va fi asigurată, atâta vreme, cât dușmanii noștri nu se vor recunoaște învinși, nu vom înceta lupta“. („Bulletin de l'Alliance Française“ din 1 Iunie c.)

(P. P. S.)

Vești din Bucovina. — Reproducem după *Revista Bucovinei* aceste rânduri cari nu mai au nevoie de nici un alt comentariu:

Nimeni nu are voie să părăsească locuința fără un permis de liberă circulație. Nici sătenilor nu li-e îngăduit să iese la lucrul câmpului. Permisele de liberă circulație în cuprinsul aceleiași localități le eliberează jandarmeriile în schimbul unei taxe de 8 coroane. Cel ce plătește această taxă primește și un ac cu gămălie, cu o rozetă cu cruce roșie pe ea. În felul acesta se percepe în chip forțat aceasta contribuțiune pentru Crucea Roșie Austro-Ungară. Un recent ordin, publicat de prefecturile din Bucovina, aduce la cunoștința tuturor, că toți aceia, cari au banenote Austro-Ungare, trebuie să se înființeze pe pe la prefecturi, pentru ca să li se sigileze banii de hârtie. Bannotele cari nu vor fi prevăzute cu acel sigil, nu vor mai avea nici-o valoare. Iată și lămurirea: Oamenii nu se prea grăbiau să subscrie la împrumuturile interne ale Austro-Ungariei, și atunci singurul mijloc pentru a da de urma economiilor acelor nenorociți și a-i forța apoi ca să subscrie, a fost această nouă și ingenioasă ilegalitate.

Pământ pentru unguri. — După ordinul ministrului unguresc de culte și instrucțiune Iankovich Béla, fondul religios catolic din Ungaria a dispus să parceleze moșia sa de 3873 de jugăre (un jugăr = ceva mai mult ca un pogon) din comuna Pecica-ungurească.

Deocamdată s'a constituit un grup de mici agricultori din acea comună ca să ia moșia cu arendă.

După război ea va fi parcelată în parcele de la 30 de jugăre în sus și împărțită între țărani întorși din război s'au din America.

Deși Ungaria se află de doi ani în război ea are deci timpul și mijloacele de a face câte ceva și pentru problema ei agrară. Oare România neutră nu ar putea să facă și ea măcar atât cât face Ungaria în interesul țărănilor ei lipsiți de pământ?

Scriitori români și scriitori sârbi.—D. D. Munteanu-Râmnic, vrednicul profesor naționalist din Ploești arată dăunăzi în *Neamul Românesc* rolul pe care scriitorii români — nu-l au în actuala criză a sufletului românesc. Ca o ilustrare a tezei d-lui Munteanu-Râmnic, citim acum de moartea unor scriitori sârbi, poetul Usecoviei și criticul literar Uraș Petrovici. Deși se putea salva, cel dintâi s'a sinucis aruncându-se într'un râu cu sufletul sfîșiat de durerea dezastrului patriei sale. Al doilea deși bolnav de piept, a luptat în rândurile armatei sârbești până când oboseala și grozavele lovituri sufletești indurate prin înfrângerea țării sale l-au răpus. Scriitorii români sunt mai fericiți decât cei sârbi. Sorbindu-și svarțul la cafelea, gândul patriei îi frământă foarte puțin. Ca puține excepții — d-nii Delavrancea, Oct. Goga, Z. Bârsan, Cazaban, Mircea Rădulescu,—marea frământare de azi nu a putut să-i zguduie din indiferența lor. În *Flacăra*, în *Capitala* și în atâtea alte reviste de cele mai multe ori o literatură lipsită de ideal, plină adesea de cele mai dezgustătoare murdării ale sufletului omenesc. Ce să mai zicem de ceața acelor onorabili purtători de condei cari proclamă cu francheță că scriu — pentru acel care plătește mai bine? Nu, de sigur că dintre aceștia nu va ieși un Usecoviei sau Petrovici român care să moară copleșit de durerea țării sale. Cât despre asta, ei ar putea să cânte cu poetul german: *Lieb Vaterlade magst ruhig sein...*

„*Gazeta*” se intitulează un nou organ de propagandă „națională” care a început să apară. Despre resursele acestei întreprinderi circulă diferite versiuni. Fără a le putea controla, ținem să marturisim că dacă noul ziar este într'adevăr aceea ce se susține de către uni—adică un fel de *pendant opus al zilei*, înființat de o legățiune străină—atunci socotim că puterile Quadruplei au făcut o greșeală. Dacă simpatiile noastre adânci pentru cauza acestei puteri nu puteau să fie zdruncinate prin apariția atâtor organe de corupțiune nemțească în schimb ele nu vor putea să crească prin ziare înființate de Quadruplă. Puterea și curățenia curentului popular îndreptat împotriva Ungaro-Germaniei, simpatiile pentru Franța și aliatele ei și mai presus de toate imboldul sfânt al aspirațiilor noastre naționale nu au nevoie de sprijin artificial. Legățiunile Impătritei nu trebuie să imite exemplul murdar al adversarilor lor și dacă o fac totuși — nu șovăim să o spunem că este o greșeală.

Studentii germani și războiul.—„Berliner Tageblatt” dela 14 Iunie a. c., scrie că universitățile germane, cari la 1913 | 14 erau cercetate de 79.000 studenți (între cari 2400 străini și 5200 studente), în anul 1915 | 1916 au fost cercetate de abia 18.000 studenți. După socoteala acestui ziar numărul studenților germani cari iau parte la războiul mondial e de 56.000. (85 la sută) plus 400 de studente cari fac servicii ca surori de caritate.

Același ziar scrie că dintre cei 45.000 de studenți ai universităților austriace 35.000 de inși sunt pe câmpul de luptă, adică 77 procente.

Puterile centrale singure au dat deci pentru război aproape 100.000 de studenți.

Cele două pătri ale Românismului.—Am auzit adeseori vorba: „Orice Român are două patrii: mai întâi pământul în care s'a născut, apoi Franța". Nu știam cine a spus mai întâi aceste vorbe, cari orice s'ar zice nu pot constitui o deosebită onoare pentru nici un popor. Acum aflăm că ele au fost spuse încă la 1848 de către I. C. Brătianu și C. A. Rosetti într'o scrisoare către Edgar Quinet (cf. *lui. C. A. Rosetti, La o sută de ani dela nașterea sa, București, 1916 pg 92*).

Astăzi, în realitate, cei mai mulți Români n'au nici o singură patrie, în sensul adevărat al cuvântului. De altfel astăzi două patrii e egal cu nici o patrie..

Politică tradițională...—În primul articol al ziarului „Pruncul Român" scos de C. A. Rosetti la 12 Iunie 1848 întâlnim aci aceste cuvinte cari ne fac să înțelegem mai bine politica românească de astăzi: „Da România iubită, care de atâtea veacuri gemea sub robie, a rupt lanțurile rușinoase și a arătat lumii întregi că în vinele ei curge încă sânge de Român. Bucurați-vă frași! *Nici o picătură de sânge n'a curs și am dobândit cerescul dar al libertății și nepătat ca un dar dumnezeesc. Trăiască România!*... Veșnică laudă nației române, care și-a săvârșit revoluția cu atâta moderație și într'o unire și frăție nepierdută în istoria popoarelor:“

A înviat Moldovan Gergely și Alexici.—Cei dintâi doi profesori de limba română la universitatea din Budapesta și la cea din Cluj, regretații Alexandru Roman și Dr. Gr. Silași, au fost oameni de carte și de caracter. Pentru aceste calități toată lumea românească i-a cinstit, și după moartea lor, li-a înconjurat numele de o frumoașă aureolă de deplin meritată. Însăși Academia Română i-a ales pe ambii membrii cu ei.

Dar cum s'au schimbat de atunci vremurile! Urmașul lui Silași la Cluj a fost Moldovan Gergely, care a batjocorit decenii de-arândul întreaga ființă a neamului românesc. De vre-o câți-va ani încoace, acest domn a amușit cu desăvârșire. Dar iată-l că acum reinvie. Într'o „bibliotecă" ungurească din Budapesta Moldovan a publicat în adevăr, în timpul din urmă, o broșură asupra mitropolitului Andrei Șaguna, în care susține că acesta nu numai că nu a fost un mitropolit mare, dar a fost o adevărată primejdie pentru neam și pentru patrie.

Șaguna a fost o unealtă a Sârbilor, a Rușilor și a Vienei, — așa scrie negru pe alb, profesorul dela Cluj, acum, în preajma alegerii de mitropolit dela Sibiu. Tendința nenorocitului regretat e să trezească în opinia publică ungurească o antipatie față de acei deputați congresuali români, cari ar cuteza să sușție pentru scaunul de mitropolit, pe acei candidați, despre cari se știe că urmează căile marelui Șaguna.

De odată cu odioasa figură dela Cluj apare și figura meschină a lui Alexici docentul de limba română dela Budapesta. Alexici a fost ales și el deputat congresual într'un cerc din Bihorul lui Mangra.

Și în vreme ce greco-catolicul Moldovan face propaganda criminală în favorul lui Mangra în scris, greco-orientalul Alexici, spre nenorocirea constituției noastre bisericești, a ajuns să aibe dreptul de a vota pe ciracul său dela Oradea mare.

Așa se câștigă gloria de Herostrat... Până ce va sosi odată marea zi a răsunării, în care acești păcătoși să-și ia întreaga răsplată a ticăloșiei lor.

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE LA REDACȚIE

I. E. Toronțiu: *Poporația și clasele sociale din Bucovina. Un volum de 432 pag. cu 12 hărți. Biblioteca Bucovina N-r 31—38. Prețul 2 lei.*

„Ilustrațiunea“ an. 5 nr. 6. *Revistă enciclopedică sub conducerea d-lor Locot.-Colonel Const. Botlez și Loc. George Arifșanu. Redacția și Adm. Pasajul Român 20. În acest număr interesante articole de știință, recenzii, cronici și o bogată serie de ilustrațiuni*

Neamul românesc, an. XI, nr. 22—24.

Drum Drept, an XI, nr. 20—22.

Părerii Critice, an I, nr. 1.

România-mare, an I, nr. 20—22.

Vestala, an I, nr. 7.

Higiena, an V, nr. 106.

Noua Revistă Română, nr. 8 și a vol. XVIII.

Revista Științelor Veterinare, an I, nr. 4—5.

Revista Bucovinei, an I, nr. 5.

Ramuri, an I, nr. 13—14.

Revista Idealistă, an XIV, nr. 5.

Tribuna Albano-Româno, an I, nr. 8—9.

POȘTA REDACȚIEI

D-lor I. O. și Er. I. G. în B. — Regretăm, nici acum nu se poate — din aceleași motive.

Mai multor colaboratori. — Poezii erotice nu publicăm.

CĂTRE PRIETENII ȘI COLABORATORII NOȘTRI.

Toate cărțile, revistele, manuscrisele, și scrisorile cari privesc redacția „Tribunei“, să se adreseze la: București, Str. Grațioasă, 13.

PENTRU ABONAȚII

Anunțăm pe on. abonați, că d. D. Ionescu-Cerbureanu nu mai este incasatorul „Tribunei“ și dela această dată nici Domnia-Sa, nici altcineva în numele d-sale nu mai are dreptul să încaseze abonamentele noastre.

Incasarea abonamentelor i s'a încredințat cu ziua de azi d-lui Victor Emanoil Pulcă, omul nostru de încredere, care se va prezenta on. abonați ai „Tribunei“ cu o listă iscălită de noi și cu o scrisoare specială din partea redacției noastre.

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri”, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei